

Lähikunnille annettavat tunnustelukysymykset – Vastausluonnos Vaalan kunnasta

Esityksen sivuilla 6- 8 on esitelty järjestämisvaihtoehto, jossa lähikunnat liittyisivät Oulun vetämään työllisyysalueeseen. Oulu vastaisi lakisääteisten palvelujen järjestämisestä, Lähipalvelut tarjottaisiin vain Oulussa ja palvelut olisivat sähköisesti saatavilla koko alueella. Viranomaisvaltaa voitaisiin sopimuksella siirtää kuntiin niiden henkilöstölle, jos kunta haluaa tarjota lähipalvelut oman kunnan tai lähikuntien kanssa yhteisellä alueella. Mikä on kuntanne näkökulma seuraaviin kysymyksiin?

1. Sitoutuuko kuntanne esitettyyn malliin?

Ehdotettu malli on hyvä ja Vaalan kunta sitoutuu sen jatkokehittämiseen. Vaalan korkean työttömyysasteen näkökulmasta tarvitaan myös sähköisten ja etäpalvelujen lisäksi palvelua, jossa asiakkaita tavataan henkilökohtaisesti paikan päällä. Osalla pitkäaikaistyöttömistä on haasteita työkyvyn kanssa. Vaalan kunnan työllisyystilanne on maakunnassa poikkeuksellinen. Työttömyysaste on maakunnan korkein. Vaalassa on pitkät välimatkat kunnan sisällä. Oulu ja Kajaani sijaitsevat noin 90 kilometrin päässä Vaalasta. Pitkien välimatkojen vuoksi vaalalainen työtön voi kokea haasteelliseksi hakea työtä, jos palkka ei riitä elämiseen ja työmatkojen kustannuksiin. On myös huomioitava, että Vaalassa on sairastavuus maakunnan korkeimpia. Vaalassa on selvinnyt yritysharavan (ostopalvelu) kautta, että kunnan alueella on paljon piilotyöpaikkoja. Kokemuksemme mukaan kasvokkain toteutetuilla tapaamisilla olemme pystyneet vaikuttamaan etätapaamisista tehokkaammin myös näihin edellä mainittuihin haasteisiin.

2. Palvelujen järjestäminen: Mitä työllisyys- ja elinkeinopalveluita kuntanne haluaa ja pystyy järjestämään lähipalveluna omalla kustannuksella? Eroteltava lakisääteiset ja vapaaehtoiset palvelut

TE2024 -uudistuksessa siirtyvien tehtävien esitetty jako Ouluun keskitettävien ja kuntiin delegoitavien tehtävien kesken on hyvä lähtökohta. Vaalan kunta haluaa alustavasti järjestää jatkossa omalla kustannuksella lisäksi seuraavat palvelut: Aloittavan yrittäjän palvelut, digitaaliset valmennuspalvelut, yrityksen kehittämis- ja valmennuspalvelut, omistajanvaihdokset, kuntalisät, nuorten kesä- ja kausityösetelit. Vaalan kunta toivoo, että näiden palvelujen rahoitus VOS-jaossa tullaan huomioimaan.

Kunta on hakenut ajalle 1.9.2023-31.8.2025 työllistämisen hanketta, jossa panostetaan mm avoimien ja piilotyöpaikkojen sekä vaalalaisten työttömien kohtaanto-ongelmaan. Hankkeeseen on suunniteltu 2,2 htv:n työpanosta.

Lisäksi kunta tarjoaa kuntouttavan työtoiminnan työpaikkoja kunnan eri toimipisteissä. Kunta tarjoaa myös palkkatuki- ja työkokeilu- ja työpaikkoja. Vaalan kunta on tehnyt tiivistä yhteistyötä Utajärven kunnan kanssa alueen työttömien hyväksi. Vaalan kunnalla ei ole aikuisten ja nuorten fyysistä työpajaa, vaan toimintaa on toteutettu seinätöntä työpajaa hyödyntäen. Kunnalla on palkkatukityöllistettyjä varten oma ohjaaja teknisellä osastolla. Tätä tullaan jatkamaan myös jatkossa omakustanteisesti.

3. Elinvoima: Oulun tavoitteena TE24 uudistuksessa on hoitaa työllisyyttä osana elinvoimaekosysteemiä. Miten kunta aikoo kytkeä elinkeinopalvelut osaksi työllisyyden hoitoa siten että kuntaan syntyy uusia yrityksiä, olemassa olevat yritykset kasvavat ja syntyy lisää työpaikkoja?

Vaalan nykyiseen työllisyyden edistämispalveluihin kuuluvat elinkeinopäällikkö ja työllisyyskoordinaattori, jotka tekevät jo nyt tiivistä yhteistyötä työllisyyden edistämiseksi. Kunta on ottanut käyttöön yritysharavan ja sillä on saatu selville tärkeitä työllistymiseen liittyviä haasteita. Yritysharavan selvityksen mukaan kunnan yrityksillä on piilotyöpaikkoja vuoden loppuun mennessä noin 70. Lisäksi osa yrityksistä ei osaa rekrytointiprosessia. Kunta pyrkii auttamaan yrityksiä näissä haasteissa. Viimeisen vuoden aikana kunta on lisännyt selvästi vuoropuhelua paikallisten yritysten kanssa.

Vaala on mielellään mukana ekosysteemissä isommassa kokonaisuudessa. Katsomme, että suurempi kokonaisuus hyödyttää koko työllisyysaluetta ja tekee siitä kilpailukykyisen verrattuna toisiin maakuntiin.

Haetulla hankkeella pyritään vastaamaan mm. siihen, ettei kunta ole ollut työllisyyden kuntakokeilussa. Vaala haluaa mielellään tehdä yhteistyötä kuntakokeilukuntien kanssa.

4. Väli työmarkkinat ja 3. sektori: Miten ja millä resursseilla kunta aikoo edistää väli työmarkkinoiden kehittämistä omalla alueellaan ja miten toteuttaa yhteistyötä 3. sektorin toimijoiden kanssa osana työllisyyden hoitoa?

Kunnalla on teknisellä osastolla ohjaaja palkkatuella palkattuja työntekijöitä varten. Ohjaus on pääosin ryhmäohjausta. Toiminnan tavoitteena on saada tiiviimmän tuen ansiosta mahdollisimman moni töihin palkkatuella ja sitä kautta kohti avoimia työmarkkinoita.

Haetulla työllistämisen hankkeella panostetaan mm. 3. sektorin työllistämiseen. Vaalassa on muutamia yhdistyksiä, jotka jo nyt työllistävät palkkatuella. Lisäksi kunnassa on yhdistyksiä, joilla olisi mahdollisuus aloittaa palkkatukityöllistäminen, mikäli rahoittaja hyväksyy hankkeen. Kunta maksaa työllistäville yhdistyksille työllistämisen kuntalisää. Tällä hetkellä työllisyyskoordinaattori auttaa yhdistyksiä työllistämisen aloittamisessa mm. opettamalla palkkatukihakemusten tekemisessä.

Vaalan väli työmarkkinat tarvitsevat kehittämistä. Kunta tarvitsee lisää palkkatuella työllistäviä yrityksiä.

5. Miten kuntanne yhdistää KOTO24 lain mukaiset kotoutumispalvelut Te-palveluihin?

Nykyisellä volyymilla pystytään palvelut turvaamaan itse. Tähän saakka meillä on ollut asiakkaina vain ukrainalaisia. Mikäli palveluntarve lisääntyy reilusti, ei oma resurssimme riitä.

6. Kustannukset: onko kunta valmis siihen, että valtionosuudet siirretään järjestämisvastuussa olevalle kunnalle ja kuinka paljon kunta aikoo panostaa omia htv-resursseja lähipalveluiden järjestämiseen? Jos VOS ei riitä niin vastuukunta laskuttaa ylimenevät kustannukset lakisääteisistä palveluista työllisyysalueen kunnilta asukasluvun mukaisesti.

Vaalan kunnan tahtotila olisi, että valtionosuuksia ei siirrettäisi täysimääräisesti järjestämisvastuussa olevalla kunnalle. Asiaa täytyy arvioida vielä jatkovalmistelussa. Vaala joutuu palkkaamaan alustavasti ainakin yhden lähipalvelutyöntekijän nykyisten resurssien lisäksi. Sähköiset palvelut ja etäpalvelut eivät tue varsinkaan vaikeasti työllistyvien tavoitetta. Pohjois-Pohjanmaan yhteisessä TE2024-hankkeessa Mikko Kesä on arvioinut, että Vaala saisi laskennallisesti 0,8 htv:ta lähipalvelutyöntekijän resurssia. Tällä hetkellä Vaalan kunnan työllisyyden edistämispalveluiden henkilöstömäärä on 2 htv:ta. Lisäksi työllistymistä tukeva henkilöstöresurssi on noin 3,3 henkilötyövuotta.